

Аз съм
истинската лоза,
а Моят Отец
е лозарят.

Йоан 15:1

ТЕМА НА БРОЯ

РЕДАКЦИОННА

Скъпи читатели,

В ръцете си държите новия брой на в. *Зорница*. Не очаквайте да получите от него нещо по-малко от добре добре написани и информативни статии, които целят да повишат духовната култура.

Зорница не е за всеки. Тя е за мислещи хора, които приемат сериозно християнската си вяра. Затова понякога може би не е лесна за четене. Но тя със сигурност се стреми да просвещава, за да може истинската, божествена *Зорница* да изгрее в душата ви.

Доколко успяваме да постигнем тази цел, можете да кажете само вие, уважаеми читатели. Ако поне малко сме допринесли за укрепване на вашата вяра в Христос, значи трудът ни в Господа не е бил напразен.

Както обикновено, в броя ще откриете исторически статии, които ще ви преведат от радикалния „католически протестантизъм“ на Пиер Валдо до историята на известния химн *Amazing Grace*, както и от болшевишкия терор над естонския народ и мъченичеството на н-р Траугот Хан до подвига на четирима капелани през Втората световна война.

Ще имате възможност да прочетете новини от живота на протестантските църкви в България и разбира се, обичайните рубрики „Гласът на амвона“, „За вас, жени“ и „Нашите предшественици“.

Пожелаваме ви приятно четене!

н-р Владимир Железов

Джон Нютън, автор на текста на химна *Amazing Grace*;
гравюра: Уилям Харви (1880 г.); обработка: Хенри Робинсън
| източник: Wikimedia

Лозето на Господа

н-р Данаил Изнатов

Месец февруари, колкото и да е студен и неприятен, е важен за лозарите. Започва резимбата на лозята. Затова в България през този месец е въведен и Празникът на лозаря. Друг е въпросът дали името на свети Трифон „Зарезан“ е най-подходящото и дали порядъчното напиване на мнозина в този ден е най-уместният начин да се почете паметта на светеца, а след това да се очаква богата реколта.

А в Евангелието на Йоан откриваме едно интересно и важно поучение на Господ Исус Христос. Той говори за всекидневния празник на нашето пребъждане в Него. Нарича Себе Си „лозата“, а нас определя като „пръчки“ на тази лоза. Говори и за специалните грижи, които полага към нея „лозарят“ (т.е. Бог Отец): „Аз съм истинската лоза, а Моят Отец е лозарят. Всяка пръчка, която не дава плод в Мене, той я премахва. А всяка, която дава плод, я очиства, за да дава повече плод“ (Йоан 15:1-2).

Очевидно Исус е добре запознат със селскостопанските методи, които обичайно се прилагат за поддържането на едно лозе.

следва на 2 стр.

КРЪГЛА ГОДИШНИНА

Химнът *Amazing Grace* навърши четвърт хилядолетие

Влади Райчинов

На 1 януари 2023 г. се навършиха точно 250 години от първото публично представяне на евангелския химн *Amazing Grace* („Дивна благодат“). Текстът и мелодията на тази песен са може би едно от най-разпознаваемите музикални произведения не само в протестантските среди, а и изобщо по лицето на земята.

Лирическият текст към тази любима на мнозина песен е дело на англиканския проповедник Джон Нютън (1725–1807 г.), който най-вероятно го е съчинил през декември 1772 г. Според Стив Търнър, дългогодишен изследовател на живота и творчеството на Нютън, първото ѝ представяне пред широката общественост е било на 1 януари 1773 г. Това е станало в английското градче Олни, което е разположено на около стотина километра северозападно от Лондон.

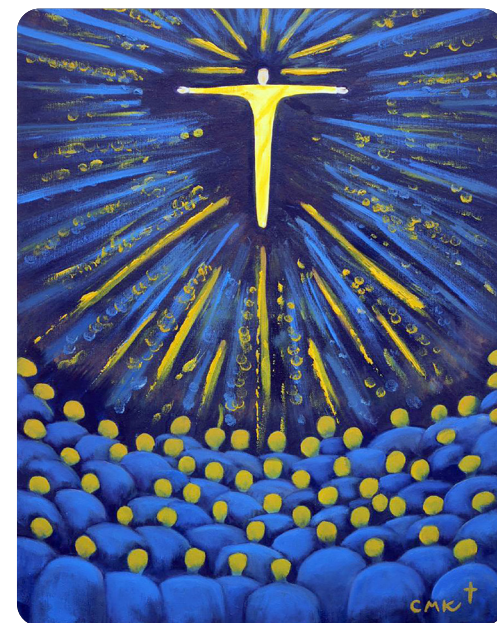
Популярността на химна не идва мигновено. Първоначално той се пее в съвсем ограничени кръгове на територията на Южна Англия. След време някой го пренася в Новия свят и скоро църкви от най-различни традиции го включват в неделния репертоар. През XIX век все повече звучи на масови съживителни събрания, както и в богослужения на афроамерикански църковни общности.

ГЛАСЪТ НА АМВОНА

Исус Христос – Светлината на света

н-р Бедрос Алтунян

Рождество Христово отмина. Красивите украси са прибрани, започнаха обикновените делници.

За традиционните християни Рождество сякаш е завършекът на празничното настроение, но за просветените християни е началото на един нов живот с вяра.

следва на 3 стр.

следва на 12 стр.

Лозето на Господа

п-р Данаил Изнатов

следва от 1 стр.

Но Исус използва тази позната практика, за да покаже образно как Бог се грижи за едно необикновено „лозе“ – лозето на Господа. Очевидно под този израз трябва да разбираме себе си, събрани в Христовото тяло, Църквата.

В пета глава на книгата на Исая е поместена така наречената „Песен на обичния за лозето Му“, която може да се озаглави общо: „Песен за лозето на Господа“. За съжаление, в нея има доста тъжни тонове:

*Любимият ми имаше лозе
на много плодородно бърдо.
Окопа го, очисти го от камъните
и го насади с отбрана лоза,
сгради кула сред него,
изкопа още и лив в него.
И очакваше сладко грозде,
но то роди диво.*

*Защото лозето на Господа на силите
е Израилевият дом,
а юдейските мъже са градината,
която Го зарадва.
И Той очакваше правосъдие,
но ето – кръвопротичие,
правда, но ето – вопъл (1-2,7 ст.).*

По-нататък песента посочва конкретни грехове и престъпления в живота на Израилевия народ: алчно трупане на имоти, което води до отчуждение спрямо ближните; безразсъдно време в пиянство и пиршествa с долнопробна музика вместо изучаване на Божието дело; надменно и греховно поведение; корупция в правосъдието; поквара в политиката; отхвърляне на знанието и поуката от Божието слово.

Фактът, че Израил е Божият народ („лозето на Господа“), по никакъв начин не възпира Бога да изговори тежки думи срещу него. Песента се оказва мрачно предупреждение за последиците от състоянието на лозето и за мерките, които е предвидил неговият стопанин. Казано метафорично, Той възнамерява да го лиши от грижите, които е полагал (подрязване, прекопаване, поливане), и да го предаде на

безплодие и разграбване. А от историята знаем, че скоро след това пророческо предупреждение Божият гняв поради цялостната поквара предава народа на пълен позор и оставя мнозина юдеи да бъдат отведени в плен във Вавилон, под властта на жестоки царе.

Ако сравним в морален план някогашния Израил и днешния свят, едва ли ще открием голяма разлика в нравите и управлението. А това води до последици, подобни на трагичната съдба на Юдейското царство: икономически кризи, опустошителни войни, налагане волята на силния над слабия, миграционни вълни, милиони страдащи от глад, терор и масово изстребление.

Но ние разбираме, че в този евангелски откъс Господ Исус говори за един нов Божий народ и едно ново Господне лозе: Неговата всемирна Църква. Тя е съставена от вярващи от всички народи, избрани, изкупени и присадени върху стеблото на маслината Израил (според Римляни 11 гл.) или родени като лозови пръчки от Лозата, Христос. Имаме предупреждения за сурови мерки в отглеждането и на това „лозе“. Всяка пръчка, която не дава плод, се премахва и изгаря, а тези, които дават плод, се подлагат на очистване (което в лозарската практика означава подрязване).

Когато говорим за подрязване от Бога в духовен план, ние, които сме го опитали върху себе си, откровено можем да кажем,

че то е свързано с определена болка, че то боли, понякога – много! Винаги се впечатлявам от тези думи на Господ Исус. С такава огромна любов Той предупреждава, че пребъждането в Него носи със себе си очистване и болезнено подрязване. Той ще допусне в живота ни не само блаженство и радост, а също така и изпитания и скърби. Това е необходимо, за да участваме в Неговата святост, както Той е свят, и да сме способни на плодотворен живот.

Исус развива тази тема: „Аз съм лозата, а вие сте пръчките. Който пребъдва в Мен и аз в него, той дава много плод... Ако пребъдете в Мен и думите Ми пребъдат във вас, искайте каквото и да желаете и ще ви бъде“ (Йоан 15:5,7). Пребъждането в Исус е процес на взаимно единение с Него, което е и една от основните теми в Неговата първосвещеническа молитва. Огромна привилегия! Незаслужена привилегия, която ни се дава по Негова воля. Плодотворен живот означава да бъдем носители на плода на Духа: любов, радост, мир и други белези на Светия Дух (Гал. 5:22), които ни преобразяват коренно и които отразяват Божията слава.

Но и по-конкретно, когато пребъдваме в Исус, получаваме ясна представа за пълномощията, с които сме натоварени да променяме обществото около себе си. Така виждаме по-ясно своите потребности и тези на ближните си и знаем, че имаме право да ходатайстваме за тях смело, с увереност. Ако пребъдваме в Христос, ние сме съпричастни с Божия суверенитет над цялото творение, а това ни дава голяма гързост да копнеем и да се молим за конкретни нужди и проблеми. Ето това е начинът да участваме в изпълнението на Неговата блага воля.

На последната вечеря с учениците Господ Исус установява с тях (а и чрез тях, с нас) „нов завет“: с хляб и вино – плода на лозата. Когато пребъдваме в Христос и думите Му пребъдват в нас, можем да имаме общение един с друг в Христовата кръв и общение в Христовото тяло, „защото и да сме мнозина, сме един хляб, едно тяло“, както и живи плодотворни пръчки, родени от Духа, на Лозата Христос, в Лозето на Господа. □

Вестник **Зорница** е издание с консервативен протестантско-евангелски характер. Списание се от редакционна колегия към **Българско евангелско дружество**.

По второстепенни доктринални въпроси редакцията допуска разнообразие от мнения. Становището на даден автор невинаги съвпада с това на редакционната колегия.

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

Влади Райчинов, Владимир Железов,
Данаил Изнатов, Емил Марков,
Олег Константинов, Радостин Марчев,
Станислав Алексиев, Тодор Велчев

ЗОРНИЦА

БЪЛГАРСКО ЕВАНГЕЛСКО ДРУЖЕСТВО

адрес: БЕД, ул. Солунска 49, София 1000 | email: vestnik.zornitsa@gmail.com | FB: vestnikzornitsa | web: zornitsa.bg | тел.: 0892 250 517

Редактор на броя: п-р Владимир Железов

Коректори: Ели Аврамова, Тодор Велчев

Предпечат: Влади Райчинов

Печат: *Прима принт ЕООД*

Каталожен номер за абонамент
към Български пощи: 312

ISSN: 0861-3826

Зорница се нуждае от финансова подкрепа. Бъдете съработници на най-старото българско периодично издание!

Ще бъдем благодарни, ако обмислите с молитва да бъдете спомоществатели на изданието!

Българско евангелско дружество | IBAN: BG84 BPBI 7942 1021 9606 01 | BIC: BPBIBGSF

Исус Христос – Светлината на света

п-р Бедрос Алтунян

следва от 1 стр.

Престарелият апостол Йоан е в зале- за на своя живот. След като е прежи- вял толкова много, той иска да сподели своите спомени от величествените събития, на които е станал свидетел. Той премисля кое е това необикновено събитие, което го е променило; това, което променя не само неговия живот, но и живота на хиляди други?

Всеки един човешки живот е наниз от събития. Но нещо особено се е слу- чило с Йоан. Той вижда как „истинска- та светлина, която... осветява всеки човек“ (Йоан 1:9), идва на света. Колко е обнадеждаващо, че в мрака на този свят можем да открием надеждата за идващия светъл ден.

Йоан пише: „Всичко стана чрез Него и без Него не е станало нищо от това, което е станало. В Него беше животът и животът беше светлина на човеци- те!“ (Йоан 1:3-4).

Йоан не може да остане равнодушен. Той получава друг поглед към света. Не че све- тът става друг, но Йоан се променя. Не- бето се отваря и апостолът вижда, че над мрака и тъмнината на този свят е свет- лината на Христовото присъствие. Йоан разбира, че Исус Христос е над всичко и е наистина Победителят.

Затова деветдесетгодишният Йоан за- почва да пише това Евангелие, една повест за живота и богочовешката същност на Исус Христос. И още с първите стихове той бърза да ни каже най-важното: *Свет- лината вече е сред нас!* Това е задачата на неговия живот – да свидетелства за Свет- лината. В своето Евангелие Йоан много- крато нарича Христос „Светлина“. Само в първите девет стиха на първа глава тази дума се споменава шест пъти!

Йоан е много близко до сърцето на своя Учител. Той усеща някои неща, които дру- гите като че ли не успяват да разберат. Около шестдесет години след кръстната смърт, възкресението и възнесението на

*В Него беше животът.
И животът беше светлина
на човеците. И светлината
свети в тъмнината,
а тъмнината не я обхвана...
Истинската светлина,
която осветява всеки човек,
идваше на света.*

Йоан 1:4-5,9

Исус Христос Йоан преосмисля преживяно- то и у него изкрystalизират тези забеле- жителни стихове. Това не е някакъв спомен за миналото. Той анализира всичко, което е преживял, и открива нещо изключително важно: „В Него беше животът и животът беше Светлината на човеците. И Светли- ната свети в тъмнината и тъмнината не я обхвана“ (Йоан 1:4-5).

Точно този факт Йоан прогласява с удив- ление и радост. Нощта е била толкова тъмна, а Христовата светлина – толкова ограничена. Ап. Йоан просто се удивлява от факта, че след близо сто години Светли- ната все още свети. Не след сто години, а след две хиляди години Светлината свети и тъмнината не може да я угаси и никога няма да може да я угаси!

Забележете разликата между Йоан и нас относно мястото, което ние даваме на тъмнината. Забравяме, че само преди три- десет години Рождество Христово беше обикновен работен ден.

За каква светлина можехме да говорим, когато хората, които споделяха вярата си, бяха преследвани, или най-мекото казано, бяха игнорирани в общес- твото? Всички се изкушаваха да мислят, че това ще трае вечно, че от тук нататък светът ще живее така. На места трескаво се унищожаваша старите хрис- тиянски вестници и брошури, криеха се библии, всички мислеха, че това е краят.

Днес също ние често се изку- шаваме да бъдем потиснати от тъмнината, и казваме: времената са тежки и мрачни. Забележете обаче, че Йоан приема мрака като нещо естествено. Разбира се, че ще има мрак в този свят. *Вие какъв свят очаквате?* – би ни запи- тал Йоан. – *Грехът в този свят е факт и той е страшен.* Разбира се, че ще има мрак. Не се занимавай- те да коментирате тъмнината.

Ние все още помним деветдесе- тте години на миналия век, кога- то често нямаше електричество. Колко много светлина може да ни даде една малка запалена свещ! Как тя изведнъж променя всичко

и животът става отново нормален! Тогава разбираме колко е ценна тя – по-ценна от многото вещи, с които сме се затрупали.

Да, тъмнината съществува в този свят. Има страдания, има разпятие, има гроб, но има и Възкресение, една Светлина, която мракът не може да задуши, колкото и да бъде потъпквана и преследвана! В това е силата на Исус Христос и на Неговата църква. Как- во от това, че християните са често гонени, нежелани и не винаги разбира- ни. Но Исус Христос е жив и Неговата църква продължава да бъде солта на зе- мята. Има една Светлина, която мра- кът не може да угаси.

Евангелието е изключително актуал- но и днес, стига да искаме да вникнем в неговите истини. Това послание на Йоан е важно за цялото ни общество. Ние живеем в духовен мрак.

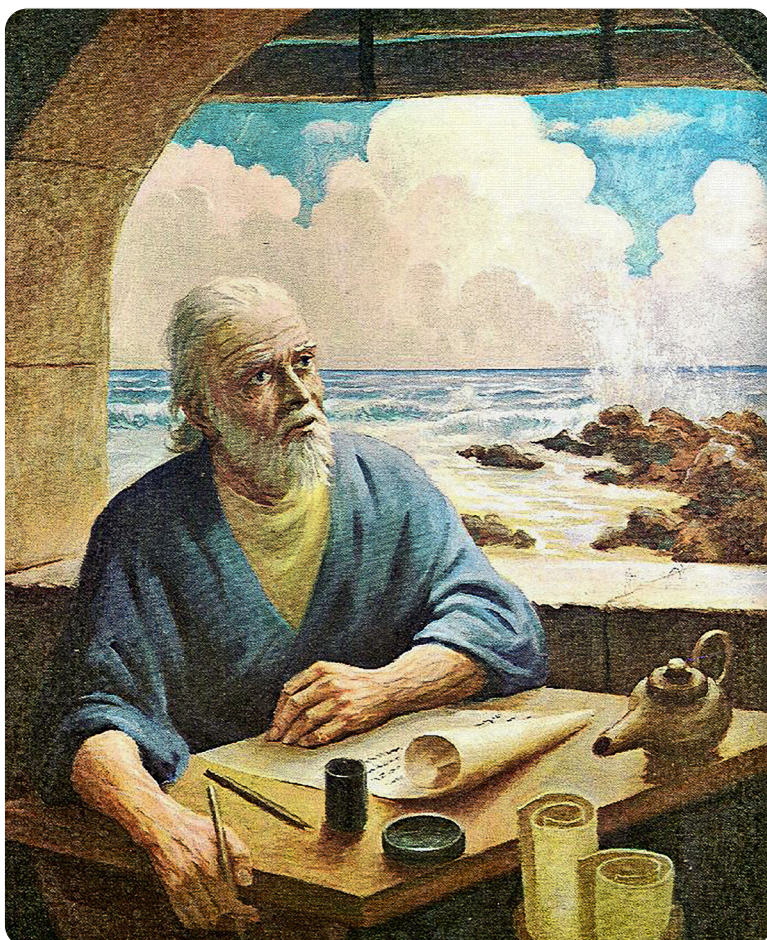

Духовното ни развитие и духовното ни състояние не съответстват на наши- те потребности и на нивото на другите християнски народи. Изоставаме спрямо тях не защото сме глупави или неукни. Ние сме само безбожни! Оттук тръгват всички злини. Половин век тази истина бе скрита за народа ни. Няколко поколения бяха възпи- тани в атеизъм. Надеждата за *истинската светлина* бе заменена с фалшиви кумири.

Истинската Светлина, която е за всеки един човек, дойде на света. Тя е като изгре- ва на слънцето, никой не може да го спре. Слънцето е за всички, които искат да се радват на неговата топлина и живот. Не случайно в любимите ни евангелски песни често се употребява стихът: „Исус Хрис- тос е слънцето на правдата.“

Тази Светлина ви се дава като подарък – казва Йоан, – *само я приемете.* Ето в това вярваме ние. На това е основана нашата надежда. Не че светът става по-добър, но Светлината продължава да свети и да ни води независимо от обстоятелствата около нас. Апостол Йоан ни напомня за едно прекрасно наследство, което не е загубило стойността си през цялата история на Църквата през вековете, за една Светлина, която тъмнината не може да угаси.

Исус Христос е Светлината, която пре- образи света! ▢

„Да посрещнеш страданията с дръзновение и доверие“

Служението на естонския мъченик Траугот Хан

Владислав Райчинов

Мнозина днес едва ли ще са чували неговото име. Но при все това Траугот Хан може да се смята за един от най-известните мъченици на църквите от Прибалтика. На 14 януари 1919 г. болшевици отнемат живота на този лутерански пастир от Естония.

Траугот Готлиф Хан се ражда на 1 февруари 1875 г. като първороден от общо девет деца в дома на скромен свещенослужител в провинциалното естонско село Роуго. Неговата майка Розали изкарва дълги години от живота си в инвалидна количка. Баща му Елиезер, немец по рождение, служи в местната лутеранска църква. Самият той произхожда от пиетистко семейство, където основна ценност е мисионерската любов към погиващите.

Елиезер и Розали полагат всячески усилия да възпитат многобройната си челяд да следват Христовия път в слово и дело. Бащата е влиятелна личност с крепка вяра, а майката остава у децата си спомен за себеотрицание, духовна ревност и скромност. През 1886 г. семейството се премества в град Ревал (днес Талин), където Елиезер поема амвона на църквата „Св. Олаф“.

Траугот и неговият брат Вили попадат в доста тягостна обстановка в граматическото училище в град Ревал поради популярното сред тогавашните образователни кръгове русифициране на учебния материал. Учениците от немски произход са подложени на силен психологически натиск и отявление дискриминация, а основна движеща сила зад тези тенденции е един преподавател руснак. Всичко това принуждава Елиезер да прехвърли синовете си в училище „Св. Петър“ в тогавашната руска столица Санкт Петербург.

През 1893 г. двамата братя започват богословско образование в Университета в Дорпат (днес Тарту). Година по-късно, на 8 ноември, Вили ненадейно е покосен от тежка форма на коремна тиф. Разстроен от кончината на брат си, Траугот Хан прекъсва обучението си за цял семестър. По съвет на лекари е изпратен за известно време в Швейцария, където да стабилизира физическото и психическото си здраве.

Впоследствие довършва богословското си образование, а научните му интереси го подтикват да се запише като студент към Университета в Гьотинген. Малко преди края на века обаче Траугот е принуден да изостави ученето и да се завърне при баща си и все повече да го отменя на амвона поради отслабващото му зрение. Само две години по-късно, през 1901 г., университетската църква го назначава като проповедник. Междувременно защитава и докторска степен към Университета в Дорпат, а дисертацията му е посветена на големия богослов Тихоний, съвременник на Августин.

Основното му послание като проповедник е постоянният призив към всички посетители – вярващи и невярващи, млади и възрастни, студенти и необразовани: „Примирете се с Бога!“

Дълбоката надежда на Траугот е да види съживление в рамките на Лутеранската църква. Неговите съвременници разказват колко хармонична е била връзката между вътрешната му духовност и богословските му размишления. Със спойката на Божи-ята благодат тези качества на естонския проповедник придават огромна сила и обаяние на неговите неделни беседи.

Със защитената степен идва и изискване да се присъедини към академичния състав на Богословския факултет. Но тук се натъква на неприязненото отношение на местния преподавател по църковна история, който изпитва дълбока ненавист към германци и чехи. Той полага всячески усилия да възпрепятства академичната кариера на г-р Хан. В крайна сметка обаче усилията му се провалят и през 1902 г. Траугот Хан е приет като член на факултетния съвет и преподавател.

На 29 август 1903 г. Траугот се оженва за Ани фон цур Мюлен. На венчавката им е изнесена проповед на тема „Избрах ви... да носите плод“ по Йоан 15:16. Пасажът е избран по настояване на Ани, която години по-рано е достигнала до обръщение към Господ Исус Христос именно чрез тези думи. Бог благославя брака на Траугот и Ани с четири деца: Ан-Мари, Елизабет, Вилхелм и Беате.

През 1905 г. семейството понася първия от поредица удари. По това време избухва т.нар. Първа революция в Русия, която полага на жестоки гонения не само благосъстоятелната класа в Естония и Латвия, а и духовенството на прибалтийските църкви. Социалистическото по своя характер въстание скоро е потушено от царистките власти и местните хора наново получават религиозна и национална свобода.

През пролетта на 1909 г. г-р Траугот Хан е предложен за професор по практическо богословие. Въпреки противопоставянето на някои фигури в Академичния съвет, в крайна сметка назначението му е подписано година по-късно от министъра на образованието. През следващите години той изнася лекции на балтийски езици, тъй като с министерска заповед беседите по практическо богословие следва да се превеждат на местен език (за разлика от повечето други предмети, които задължително следва да се изнасят на руски език).

Февруарската революция в Руската империя през 1917 г. отприщва месеци на пълен произвол и терор. Царската династия Романови е свалена от власт и е даден ход на промени, довели до преобразуването на Русия в република. В края на месеца немски войски успяват да освободят град Дорпат и г-р Хан преживява последното си свободно лято заедно със своите близки в едно провинциално селище край Ревал. По-късно същата есен Университетът в Дорпат е преобразуван в германски колеж, ала към края на 1918 г. „червената заплаха“ принуждава немските войски да се оттеглят. Градът скоро попада под съветска власт и макар че сериозна част от населението емигрира, пастир Хан и повечето вярващи в неговата църква решават да останат.

На 8 декември той пише до своя брат Хюго, който по това време пастирува в град Нисе в северната част на Естония:

По никакъв начин не осъждам решението ти. Обаче ревностно се моля Бог да направи възможно, така че да останеш на поста си. Изпитвам опасения за себе си и за други около мен – да не би да станем като онези „наемници“ от Йоан 10:13. Смятам, че ще носим особено тежка отговорност пред Царя на Църквата, ако изоставим мястото, на което сме поставени да служим! Ако не сме готови да бъдем Негови свидетели, дори и това да ни струва живота, тогава показваме, че не оценяваме достатъчно високо Благовестието за Исус Христос.

През третата адвентна неделя в края на 1918 г. п-р Траугот Хан изнася проповед върху Римляни 14:7-8 под надслов „За кого живеем и умираме?“ Ето откъс от неговите размисли: „Онзи, който е суверенен Господ на мъчениците, използва смъртта на Своите деца като най-ценното и плодотворно семе за растежа на Царството. Ако нашият дял е да понесем онова първично християнско мъченичество, не е наша работа да го търсим сами. То идва тогава, когато се изправяме пред страданията с доверие и дръзновение. Кой има силите за подобно нещо? Обаче ние се молим на Бога за дръзновението на вярата, ако все пак се стигне дотам.“

В навечерието преди пълното изтегляне на германските войски, пастир Хан е навестен от млад немски офицер на име >>

>> Райнхолд фон Таген, израсъл като дете в неговата църква. На раздяла Траугот му казва: „Възможно е дори и в наши дни Бог отново да поиска от нас тази най-голяма жертва. Ценното семе на Божието царство е човек да е готов да положи живота си за Христос.“

На Бъдни вечер 1918 г. болшевиките вземат пълната власт в Дорпат. Едно от първите им постановления е пълна забрана на всички църковни богослужения. Траугот е принуден да изнася проповедите си само като лекции в ректората, както и при домашни посещения. По този начин той съумява да вдъхне утеха и надежда и да предложи душегрижителска подкрепа за мнозина скърбящи и страдащи под съветската окупация. При една визита у вярващи той произнася следната мисъл в проповедта си: „Ако се наложи да умра още днес, престоят ми на този свят все пак ще си е струвал.“

На третия ден от новата 1919 година пастир Хан е арестуван и откаран в градската банка, чиито помещения болшевиките са преобразували в затвор. Заедно с още осемдесет арестанти е натъпкан в стая, която по принцип трудно може да побере повече от двайсетина души. Новата съветска власт провежда брутални разпити,

придружени с изтезания и тежък психологически натиск. След като ги лишават от абсолютно всякаква храна в продължение на дни, руските войници с изумление го чуват да казва: „Без храна съм готов да остана, но без библия – не.“

Неговата съпруга Ани успява да избяга в Германия и живее чак до 1974 г. С възкачването на нацистите на власт, тя започва служение заедно с други жени да се застъпва в молитви за жертвите на съветския и хитлеристкия режими. На първо място сред имената в молитвения ѝ дневник е това на пастир Паул Шнайдер, който служи на мнозина затворници в концлагера „Бухенвалд“.

Самият Траугот обаче не доживява свобода. На 14 януари 1919 г. естонски и финландски войски навлизат в град Дорпат и съумяват да освободят немалко свои сънародници. При сраженията обаче съветските офицери нареждат масов разстрел на затворниците, натъпкани в сградата на банката. Изрична заповед е издадена за езекутирането на Траугот Хан. От злоба и безсилие комунистите решават да го застрелят, за да не проповядва повече за Исус Христос.

Днес естонската църква почита живота и служението на п-р д-р Траугот Готлиф Хан като един от най-достойните си

мъченици. Неговата смърт действително се превръща в семе за укрепване на вярата и посвещението на поколения прибалтийски християни. □

Надгробната плоча на Траугот Хан в Тарту
| източник: Wikipedia

на предишната страница:
Фотография на Траугот Хан
| източник: Wikipedia

Като древните пророци

Емил Марков

Виждал съм пастир Илия Илиев само веднъж. Беше поканен да проповядва на конференция на Методистката църква в с. Хотанца. Не помня за какво точно говори, но няма да забравя впечатлението, което ми направи тогава. Макар и на преклонна възраст, този Божий човек излъчваше сила и убеденост, каквато навярно са излъчвали и старозаветните пророци. Беше към края на конференцията и вече се чувстваше на трупаната умора сред делегатите, но неговата проповед подейства, поне на мен, ободрително и възстановяващо като прохладна напитка в горещ летен ден.

Вестник *Зорница* публикува обширна статия за п-р Илия Илиев през март 2017 г., по повод двайсет години от неговата кончина. Когато чета за нелекия му живот, мога да разбера и причините за онова въздействие, което тогава оказа върху мен неговата проповед.

Роден на село, в семейство на православни родители, Илия от малък се учи на труд и отговорност. На 14 години е изпратен да учи в духовното училище на Черепишкия манастир, но заради проблеми с пеенето се задържа там само три месеца.

Продължава образованието си в Ботевград, а неговата квартира е близо до Методистката църква. Заедно със свои приятели Илия опитва да смущава богослуженията на „еретиците“, но пастир Спас Милошев е търпелив и дори му подарява Библия. Когато се прибира вкъщи, младежът слага Библията на масата и си казва: „Я да видим какво пише в тази проклетата книга“, а тя се отваря на Псалом 14:4: „Безумният рече в сърцето си: Няма Бог.“ Илия затваря книгата и я отваря наслуги отново. Този път попада на Псалом 53:1: „Безумният рече в сърцето си: Няма Бог.“ И тогава Илия проумява, че може би безумният е самият той.

Като разчита на общия им интерес към

спорта и борбата, пастир Милошев се сближава с момчето. На следващата година Илия вече е християнин и е изпратен да учи за пастир във Франкфурт на Майн. Там му се налага едновременно да учи и да работи, но пък трупа безценен опит като пътуващ благовестител. При една от обиколките си в провинция Саксония се запознава с бъдещата си съпруга Марта.

След прибирането си в България е назначен да се грижи за църквата в с. Хотанца. Служи без заплата, а църквата подпомага младото семейство предимно с продукти. През лятото Илия работи на полето или като пътен строител. Един вярващ споделя ценен спомен от онзи период:

Годината бе необичайно сушава и от православната църква решиха да правят молебен за дъжд. Питаха и евангелския пастир няма ли да правят и те молебен. Отговорът на п-р Илиев бе, че през следващата седмица ще постят, а в неделя по време на службата ще се молят за дъжд. Дори едно седемгодишно дете се посвети да пости.

Минаха седем дни и нищо не предвещаваше промяна на времето. Малко преди проповедта обаче небето изведнъж притъмня и по покрива на църквата започна да барабани дъжд. Пастирът веднага отвори Библията на Йоил 2:23 и насочи проповедта си върху благословенията от пролетния и есенния дъжд.

По-късно активист на Отечествения фронт опита да си припише заслугите за дъжда, но възрастна жена от селото го прекъсна и каза, че дъждът е резултат от молитвата и поста на евангелистите.

Тесвиецът Илия... рече на Ахаав:

„В името на живия Господ,
Израилевия Бог, Комуто служа,
заявявам ти, че през тия години
няма да падне роса или дъжд,
освен чрез дума от мене.“

III Царе 17:1

Този разказ много напомня за библейската история с пророк Илия. В живота на пастир Илиев може да се видят и други аналогии с житията на библейските пророци. Претърпява гонения заради вярата, тригодишен престой в затвор, както и редица лишения, труд и скиталчества. Но през цялото време полага непрестанна грижа за църквата и смело прогласява Благата вест навсякъде.

Исус казва: „Дойдох, за да имат живот, и да го имат изобилно“ (Йоан 10:10). Вярвам, че п-р Илиев наистина е водил смислен и пълноценен живот. Всеки, който последва призива на Бога, има такъв. □

Императрица Теодора възстановява иконопочитанието

Радостин Марчев

Иконоборческата криза е един от най-важните и интересни моменти от историята на източното християнство, а нейното наследство и отзвукът, който предизвиква, продължава да се усеща и до днес.

Произходът и началото на изображенията в ранното християнство е донякъде спорен, но няма съмнение, че те се появяват на доста ранен етап. Пример за това са катакомбите и запазената домашна църква Дюра-Европос от III век (вж. *вдясно*).

От IV век нататък изображенията се ползват с все по-голяма популярност като постепенно се открояват определени стилистични техники. Едно от най-интересните развития представлява известното 82-ро правило от Трулския събор (692 г.), според което от този момент нататък Христос трябва да се изобразява не метафорично като агне (вж. Йоан 1:29), а като човешка фигура.

Въпреки това иконопочитанието не се възприема с пълно единодушие. В християнските среди от самото начало има хора, които го смятат за нарушение на Десетте Божи заповеди и смятат за приемливи изображения на Христос единствено хляба и виното, използвани при Господнята трапеза. Древният събор в Елвира (305 г. сл. Хр.) постановява, че в църквите не трябва да присъстват картини, а църковни отци като Евсевий Кесарийски и Елифаний Кипърски се изказват против изображенията.

Тези настроения се засилват през VIII и IX век. Една от причините вероятно е набираният сила ислям. Той е монотеистична религия и неговите привърженици възприемат използването на изображения като *идолопоклонство*. Това допълнително

засилва техния антагонизъм към християните. Някои византийски императори забелязват тези тенденции и решават да вземат мерки. През 726 г. Лъв III (717-741 г.) започва да провежда политика против иконите и през 730 г. тяхното почитане е забранено. Император Константин V (741-775 г.) вътвърдява мерките срещу иконите. През 754 г. той свиква събор, на който тяхната употреба се забранява. Започва гонение на несъгласните с неговата разпоредба, което продължава и при царуването на следващия император Лъв IV (775-780 г.). Въпреки това Римската църква отказва да се съобрази и продължава да подкрепя употребата на изображения.

След смъртта на Лъв IV, неговата съпруга императрица Ирина, заедно с патриарха на Константинопол Тарасий, свиква през 787 г. *Втория Никейски събор* (приеман за последния от седемте Вселенски събора). Там се взема решение в полза на иконите и на тяхното почитане. Тази победа обаче е сравнително кратка. През 813 г. иконоборците отново получават власт при възцаряването на император Лъв V (813-820 г.) и през 820 г. употребата на икони отново се забранява на църковен събор. Започва т.нар. *втори иконоборчески период*, който завършва със смъртта на император Теофил през 842 г., когато иконопочитанието е възстановено в църквите от неговата съпруга императрица Теодора. До днес това събитие се чества от Православната църква като „победа на Православието“.

Отношението на протестантските църкви към тези събития е доста сложно и разнoliko. По времето на Реформацията от XVI век така наречените „реформирани църкви“ застават твърдо против богослужебната употреба на икони, макар днес това далеч да не е толкова общоприето. Други крила като лутераните и англиканите (както и методистите) са склонни да приемат Седмия вселенски събор и изображенията, но често остават резервирани към някои практически аспекти на употребата им, които според тях създават предпоставки за *идолопоклонство*. При всички случаи обаче протестантите трябва да знаят и да оценят поне два специфични нюанса на иконоборческата криза.

Първо, понятието „икона“ е доста по-широко, отколкото предполагат повечето хора днес. Най-общо то се отнася до всяко нещо, което представя *аналогия* с

конкретна личност или събитие. По този начин всеки човек се явява икона на Бога, по Чийто образ и подобие е създаден. Както казахме по-горе, икони на Христос се явяват хлябът и виното в Господнята трапеза. Икони са още Библията и кръстът, а Йоан Дамаскин вижда по този начин и дванадесетте камъка, които племената на Израил поставят за спомен на брега на река Йордан, след като я пресичат (вж. Ис. Нав. 4 гл.). Примерите лесно могат да се умножат. В тази светлина твърдението, че протестантските църкви не използват икони, се оказва поне донякъде спорно.

Второ, в един по-тесен, но изключително важен смисъл, иконоборческият спор е по своята същност *христологичен*. Това е така понеже исторически основното несъгласие между страните е дали е възможно Христос да бъде изобразяван. Защитниците на иконите твърдят, че след възплъщението на Исус Бог може да бъде изобразяван, понеже лично е слязъл между нас и се е разкрил в човешки образ.

Другата страна възразява, че за да бъде автентично, изображението на Исус трябва да включва както човешката, така и божествената Му природа. Божествената обаче не може да бъде изобразявана, понеже по дефиниция е непостижима за хората. От друга страна, ако иконата изобразява единствено човешката Му природа, достигахме до ереста на *несторианството*, която разделя двете природи в личността на Христос. Ако пък изобразяваме някаква смесена природа, достигахме до друго единодушно отхвърлено от Църквата учение: *монофизитството*.

Този сериозен аргумент известно време се оказва доста костелив орех. Неговият отговор е даден от някои от най-значимите участници в спора като Патриарх Никифор I (806-815 г.), Йоан Дамаскин и Теодор Студит. Те обясняват, че изображението на Христос не е изписване нито на човешката, нито на божествената Му природа, още по-малко пък на някаква трета, смесена природа. Това, което се изобразява, е Неговата личност или *ипостас*, която е съставена от две природи, но е напълно видима и изобразима – също както самият Христос е бил видим и разпознаваем, докато е живял на земята. Това представлява фино използване на решенията на Халкедонския събор от 451 г. (признаван практически от всички протестанти) и нагледно показва, че неговата сложна дефиниция съвсем не е просто интелектуално упражнение, лишено от практическо приложение. По този начин това обяснение утвърждава истината, която би трябвало да е скъпа на всеки протестант.

Без съмнение, разногласията между протестантите по отношение на Седмия вселенски събор, изображенията и начина на тяхната употреба, ще продължат и в бъдеще. В този дебат обаче е необходимо да пристъпваме към този исторически и богословски въпрос информирано и осмислено, с ум и сърце, които искрено търсят отговори, а не предполагат, че от самото начало имат такива. □

Императрица Теодора; изображение на пощенска картичка; художник: Франц Бохумил Дубек
| източник: Doaks.org

горе:
Западната стена на Дюра-Европос
| източник: newliturgicalmovement.org

Бракът: когато единият от съпрузите повярва

Цвете Куличева

Бог е замислил брака по такъв начин, че двамата съпрузи да бъдат като един човек. Между тях следва да има пълно физическо, душевно и духовно единство. Това има значение, за да могат взаимно да се подпомагат в изпълнението на задълженията и отговорностите, които им възлага Бог. Целият дух на Библията е, че в брака съпрузите са не само „партньори“, с предназначение всеки да отдава себе си в служение на другия и да задоволява личностните му нужди, но и че двамата са едно неделимо цяло.

Ако единият от двамата невярващи съпрузи повярва в Христос, тогава и за двамата възникват редица трудности. От този момент насетне повярвалият вече има различна ценностна система, друг морал и други приоритети, основани на библейските норми. Той вече не намира удоволствие в нещата, които е харесвал до този момент. Причината е, че вече е намерил пълнота и удовлетворение в Истината: Христос.

Това неизменно се отразява на спойката между двамата съпрузи. Ако до този момент те са имали единамислие и здрава духовна връзка, сега се оказват раздвоени и често пъти се стига до конфликти. Например единият иска да гуляе, докато другият желае да прекарва времето си с по-смислени занимания.

Тогава каква е отговорността на повярвалия съпруг? Тя се увеличава, понеже от сега нататък той вече мисли не само как да откликне на досегашните потребности на брачния си партньор. Той вече е открил нова нужда на своя спътник: нуждата от спасение на душата. Оттук нататък повярвалият има и нова отговорност – да направи всичко възможно с молитви, с думи и най-вече с обходата си да работи за довеждането на половинката си при Бога. Понякога това никак не е лесно, защото не само че не среща отклик и разбиране, но и повярвалият е подложен на подигравки и дори тормоз.

Всеки вярващ знае, че най-голямата нужда на човека е да намери Бога. За това нещо си струва да се правят жертви и да се търпят неприятности. Затова вярващият съпруг не бива да се плаши, а вместо това да се

въоръжи с вяра и търпение. Божието слово ни казва: „Ако някой брат има невярваща жена и тя е съгласна да живее с него, да не я напуска. И жена, която има невярващ мъж и той е съгласен да живее с нея, да не напуска мъжа си. Защото невярващият мъж се освещава чрез жената и невярващата жена се освещава чрез брата, своя мъж, иначе децата ви щяха да бъдат нечисти, а сега са свети. Но ако невярващият напусне, нека напусне; в такива случаи братът или сестрата не са поробени под брачния закон. Бог обаче ни е призовал към мир. Защото откъде знаеш, жено, дали няма да спасиш мъжа си? Или откъде знаеш, мъжо, дали няма да спасиш жена си?“ (I Кор. 7:12-16).

Специфичен съвет има в тази връзка и към нас, жените: „Покорявайте се на мъжете си, така че даже ако някои от тях не се покоряват на словото, да бъдат спечелени без словото като видят вашето поведение в страх и чистота“ (I Петър 3:1-2). Ето затова вярващата съпруга не трябва да се отчайва, нито да бездейства. Нейна е отговорността да полага усърдие за спасението на своя брачен партньор.

Жени, покорявайте се на мъжете си, така че даже ако някои от тях не се покоряват на словото, да бъдат спечелени без словото чрез поведението на жените си, като видят вашето поведение в страх и чистота.

I Петър 3:1-2

Бог е създал брака с цел той да бъде хармоничен съюз, така че от двете личности да се получи един човек (вж. Матей 19:5-6).

Те трябва да са едно в мисли, в чувства и в желания. Всеки от двамата е предназначен да бъде половинката на другия. Поотделно те са съответно мъж и жена, но в брака двамата стават едно цяло. „Бог създаде човека по Своя образ... мъжки и женски пол [т.е. „половина“, б.а.] ги създаде“ (Бит. 1:27).

В хармоничния брак всеки от двамата чувства другия като своя втора половинка. Когато единият страда, и половинката му страда заедно с него. А когато само единият от двамата повярва в Христос, а другият – не, тогава повярвалият не може да не страда, понеже всъщност това едно тяло сега е разделено. Единият има спасение, завърнал се е при Бога, намерил е духовна пълнота, общува със Спасителя. А невярвалият живее далеч от Бога, в тъмнина. Това разделение е ненормално. Хармонията между двамата е нарушена. Единственото съвършено изцеление на тази ситуация е и втората половинка да се излекува от неверието. Спасителят Исус Христос очаква този човек с отворени обятия.

Истинската любов задължава вярващия още по-усърдно да служи на своя невярващ брачен партньор (своята половинка), защото осъзнава колко голяма е нуждата му от спасение на душата. Това трябва да бъде приоритетът на служението на повярвалия съпруг. Той носи отговорност да благовества вътре в брака с молитви, с думи и дела. А когато изпълнява по този начин своето служение към своя съпруг, в действителност това е служение пред Бога. □

Евангелски живот

Зорница, 15 февруари 1933 г.

ВЪВ ВИДИН

На 1 февруари 1933 г. брат Васил Маринов, пастир от Варна, ни посети във връзка с младежката работа при църквата ни. П-р Маринов държи с голям успех осем спасителни събрания за пет дни. Това посещение поразбуди някои души, за да потърсят спасение. Единадесет души, все младежи, взеха решение да следват Христа, от които петима са цигани. Благодарим сърдечно на Варненската църква, която е освободила пастиря си да върши тая благословена работа.

П-р Кирил Йотов

В СОФИЯ

В неделя, в 4 часа следобед, в Баптистката църква г-н С. Николов изнесе много интересна сказка на тема: „Бъдещата химическа война“. За два часа говорителят държи приковано вниманието на слушателите си.

В същия ден, в 7 часа вечерта, п-р В. Кларк води вечерно събрание в салона на църквата с проповед на тема: „Купувай истината“. Всички слушаха с внимание вдъхновеното слово на говорителя. Личеше, че и слушатели и говорител бяха доволни. П-р Кларк говори за първи път в софийската баптистка църква и спечели сърцата на всички. Благодарим му!

Павел Мишков

В ЩЪРКОВО

По инициатива на учителя от с. Щърково пазарджишко, младежите при Евангелската църква в село Абдуларе (Априлци, б.р.) представиха на 4 февруари 1933 г. в Щърково много успешно грамата „Изпуснати хора“ от Юрган Ковачев. Младежите благодарят на учителя Васил Т. Искров и на щърковци за добрия прием.

П-р С. Иванов

ИЗ СВИЛЕНГРАДСКО

Бях поканен да посетя Свиленград и околните села. С Божия воля отговорих на поканата. В Свиленград имахме две публични събрания, доста добре посетени. След всяко оставаха по няколко души, които задаваха още въпроси. Господ бе докоснал сърцата им. Прескочих и до с. Любимец. Там има неколцина заинтересувани от евангелските принципи. Посетих и с. Доситеево. Имахме добри събрания. Братята са доволни от посещението.

Д. Драганов

ТРЕТИ МАРТ: МОЛИТВЕН ДЕН

Всемирният ден за молитва на жените ще се състои на 3 март 1933 г. Нека сестрите от всички евангелски среди и църкви отделят този ден за молитва. Програмата за събранието е напечатана и ще се разпрати по църквите и обществата. □

ХРОНИКА ОТ АРХИВА НА ЗОРНИЦА

ВЕСТНИК ЗОРНИЦА РАЗЧИТА НА ВАС, ЧИТАТЕЛИТЕ, ЗА РАЗПРОСТРАНЕНИЕ, ЗА АБОНАМЕНТИ, ЗА МАТЕРИАЛИ, ЗА МОЛИТВЕНА ПОДКРЕПА, ЗА ФИНАНСОВА ПОМОЩ

Скъпи читатели,

От сърце благодарим за доверието, което продължавате да показвате към служението на редакционния екип с всяко закупуване на вестника, с всеки абонамент. Оценяваме го, понеже си даваме сметка, че времената са предизвикателни. През новата 2023 година полагаме усилия да запазим цената на *Зорница* в рамките на 80 стотинки. Даваме си сметка, че инфлацията изядва спестяванията на мнозина от нас и ни притиска да решаваме от какво можем да се лишим.

Както сигурно знаете, цялата редакционна колегия работи изцяло на доброволен принцип, без никакви възнаграждения. Посвещаваме труда си като скромна лепта за изграждането на един богат откъм съдържание вестник с просветителска визия, с преданост пред Божието слово, с последователност в духовното наследство, с протегнатата ръка към различни поколения, среди, интереси и евангелски традиции. *Зорница* излиза месечно в хартиен формат, но и поддържа присъствие в Интернет (zornitsa.bg) и в социалните мрежи.

Бихте ли подкрепили вестник *Зорница* по някой от следните начини:

- като си направите личен абонамент за в. *Зорница* в местния клон на Български пощи с каталожен № 312;
- като организирате групов абонамент във вашата църква, където всеки месец един човек да се ангажира с получаване на бройките и раздаване на останалите абонати;
- като закупвате повече бройки от вестника и ги подарявате на ваши познати и близки, докато споделяте с тях личния си живот и надеждата в Христос;
- като включите дейността на *Зорница* в молитвения си списък и в ходатайствените събрания на вашата църква;
- като заделите финансово дарение (лично или като църква) за издаването на *Зорница*.

Молитвена седмица '23 в София

Влади Райчинов

След кратко прекъсване в онлайн формат, столичните евангелски църкви в състава на ОЕЦ възстановиха традицията да започват новата година с януарска молитвена седмица. В продължение на седем последователни вечери различни сгради отваряха врати, затопляха помещения, подсигуряваха уютна обстановка за събрания. От 9 до 15 януари софийските евангелски вярващи се събираха всяка вечер в различен църковен салон.

Домакини през това осемнайсетото издание на Молитвената седмица бяха последователно: Божия църква в България, Евангелска методистка епископална църква „Д-р Лонг“, Първа евангелска църква, Евангелска петдесетна църква „Вяра“, Първа баптистка църква, Евангелска петдесетна църква „Св. Йоан“, Евангелска петдесетна църква „Подуяне“.

Мото на събитието беше прословутият текст от II Летописи 7:14: „Ако народът Ми, който се нарича с Моето име, се смири и се помоли, и потърси лицето Ми, и се отвърне от нечестивите си пътища, тогава ще послушам от небето, ще простя греха му и ще изцеля земята му.“

Пастир Румен Борджиев, председател на Обединени евангелски църкви и инициатор на Молитвената седмица от 2005 г. насам, написа в своето обръщение в началото

на годината по този повод: „След двугодишно прекъсване, църквите от състава на ОЕЦ в София подновяват присъствената молитвена седмица в началото на годината. През втората седмица на януари евангелските вярващи в София провеждат традиционната си поредица от молитвени събрания под надслов „В единство и молитва пред Бога“. Има особено благословение в молитвено единение пред нашия Господ и Спасител Исус.“

За пореден път събитието съвпадна със сходна инициатива под егидата на Европейския евангелски алианс (ЕЕА). Под надслов „Радост“, редица църкви из Стария континент отделиха цяла седмица, за да посрещнат Новата 2023 година с различни по вид и формат молитвени събрания.

„Всички вече оставихме Рождество Христово за

гърба си – написа в обръщение по този повод доскорошният генерален секретар на ЕЕА Томас Бухер. – Именно Христос е Този, Който носи истинска и неподправена радост. Нека да прегърнем Божието обещание, че сме призвани към радост!“

За поредна година ЕЕА беше подготвил онлайн материали, с които да се подпомогне и насочи молитвено събрание през всяка от осемте вечери (общата европейска инициатива продължи от 8 до 15 януари). Мото на инициативата беше цитат от книгата Битие: „Ти си Богът, който ме вижда“ (16:13).

Темите на инициативата бяха фокусирани върху различни области, в които християните преживяват радост: в съзрението на Божието творение; в личността на Исус Христос; в плода на Светия Дух; във взаимността и единството на вярата; в изкуплението ни; в страданията; във вечния живот. □

На вечерните събрания проповеди изнесоха п-р Людмил Арсов, п-р Радослав Апостолов, п-р Татео Негохосян, п-р Трайчо Стефанов, п-р Благовест Николов, п-р Георги Найденов и п-р Венцислав Стойков.

Фокусът на молитвените събрания беше обявен предварително във Фейсбук и разпратен до софийските пастори по електронната поща с покана за мобилизиране на вярващите. Предмет на застъпническите събрания бяха следните теми: за мира по света; за подложените на гонения вярващи; за благовестителите и мисионерите; за България и нейните управници; за здрави и благословени семейства; за младите хора в църквите и страната; за успешна и благословена 2023 година.

снимки: Румен Борджиев

Над 2300 студенти се молят за съживление на събитието Revive Europe

Владислав Райчинов

Млади хора от 86 държави се събраха по Нова година в немския град Карлсруе за дългоочакваното събрание Revive Europe („Съживление за Европа“). Събитието цели да вдъхнови следващото поколение вярващи да търсят Божието водителство за обновлението и духовното възстановяване на Стария континент. Повече от 2300 млади християни откликнаха на призива и се събраха на конференцията, която се проведе от 28 декември 2022 г. до 1 януари 2023 г.

Във второто си издание Revive Europe е замислено като събрание, което да мотивира тийнейджъри и студенти да заявяват смело своята вяра в Христос, да си подават ръка за разпространението на Добрата вест и така заедно да допринасят за растежа на Христовото царство на континента. В основата на тази конференция е стремежът към съживление, основано на прословутата дефиниция на Тим Келър, че съживлението е онзи процес, когато „задрямалите християни се пробуждат, номиналните вярващи се обръщат към Христос, а закоравелите хора вземат драматично решение да приемат Христовата вяра“.

На събитието бяха обсъдени три основни стълба за категоричното изявление на Благовестието днес: съживление в сърцето ни; съживление в университетите ни; съживление в Европа. Тези три области се основават на изследване на Деяния 16 до 18 глави, където се описва как още с първото си стъпване на Стария континент, Добрата вест за Исус Христос преобръща целия свят с главата надолу (вж. Деяния 17:6).

„Ние се молим християните в студентска и следстудентска възраст да такава степен да се изпълват с Божия Дух, че да допринесат за драматична и историческа промяна в Европа“, заяви Сара Брюъл, директор на Revive. Въз основа на тази визия конференцията бе замислена със силен акцент върху молитвата, целейки да вдъхнови младото поколение да търси Божието лице и Божията воля с подновена ревност.

Присъстващите бяха потопени в многоезично хвалебно събрание, а за дълбокото им вкореняване в Божието слово бяха проведени общо 40 семинара. Сред гвоздеите на програмата бе дискусия под надслов „Бог и науката“, водена от проф. Джон Ленокс. По време на панелен диалог между Ленокс и Люк Грийнуд (директор на сдружение Steiger Europe) беше отправен силен призив към студентите християни да търсят творчески и трайни възможности как да представят Евангелието и да внедряват неговите ценности в своите висши учебни заведения.

Сара Брюъл на сутрешна сесия на Revive Europe
| източник: EvangelicalFocus.org

долу вляво:

Проф. Джон Ленокс в панелен разговор с Люк Грийнуд
| снимка: Revive Europe

долу вдясно:

Рамез Атата води пленарно изучаване върху Деяния 16-19 гл.
| снимка: Revive Europe

Основните поучения на това второ издание на Revive бяха концентрирани върху Деяния 16-19 глави. Изучаванията водеха Рамез Ататах и Зеф Никола. Освен тях на сцената се редуваха говорители като Хестър Зутмън, Даниел Стрикленд и Пийт Грейг.

НАЧАЛОТО НА REVIVE EUROPE

Корените на инициативата Revive Europe идват от една конференция за студенти, организирана през 2019 г. от Международната общност на евангелските студенти (IFES) и подкрепена от още 30 мисии и сдружения, работещи сред млади хора и студенти. Основният акцент е се да поставя силен акцент върху молитвите за духовно съживление на Стария континент, както и единството и съработничеството между различните евангелски движения за разпространението на Добрата вест.

Дейвид Монтгомъри, директор на европейския клон на IFES, заяви още преди пандемията: „През 2019 г. Revive Europe съумя да мобилизира хиляди студенти да погледнат сериозно на своята мисионерска отговорност. Молитвата ни е днес, няколко години по-късно, същата енергия и визия да се предаде на много техни връстници, така че чрез посвещението им Бог да задвижи обновлението на този така нуждаещ се континент.“

ПРЕДСТАВЯНЕ НА REVIVE ПРЕД ЕВРОПЕЙСКИЯ ЛИДЕРСКИ ФОРУМ

През месец май 2022 г. концепцията беше официално представена на ежегодното издание на Европейския лидерски форум в полския град Висла. Тогава, на

една от общите сесии, генералният секретар на IFES Тим Адамс представи идеята и поведе присъстващите в молитва за Божието благословение върху Revive. На същото събрание Сара Брюъл, която също така заема ролята на координатор по благовестителските дейности към IFES, бе интервюирана на подиума заедно с директора на Josiah Venture Дейв Пату.

„Тази конференция има специално значение, понеже оповестява Revive като движение, чието официално начало бе поставено на 1 януари 2023 г. – сподели по-късно Сара Брюъл пред журналиста Жоел Форстър от списание Evangelical Focus. – Не мога даже да опиша нашето въодушевление и нетърпение да видим какво тепърва има да върши нашият прекрасен Спасител! Всички сме слушали квалификации как Европа е „блудният континент“, колко е светска и дори постхристиянска. Но успоредно с това редовно слушаме свидетелства и разкази за хиляди млади хора с радикално преобразен живот, готови да благовестват. Очевидно е, че Бог не е престанал да работи сред европейците. Затова ние сме решени да се доверим на Неговото водителство и да вярваме, че днес Европа наистина се намира в предсъжително състояние!“ □

На какво се надяваме?

Йоана Миткова

Хората посрещат началото на новата година с веселие и си пожелават само хубави неща. Очевидно този празник не е свързан просто с отброяването на още една година в календара. Той произтича от очакването, че тя ще им донесе нещо по-добро от досегашното – при това нещо, което е извън техния контрол, и не зависи от техните усилия или предварителни планове.

На какво се надяваме? Дали важните неща в живота ни се случват по силата на добро предначертание или пък са резултат от сляпа случайност? Задават ли те посоката, в която вървим? На тези и на други въпроси потърсиха отговори от студентите ХАРТА, заедно със своите събеседници.

Откритата дискусия се проведе в новото уютно местенце на София: *Кафе-книжарница Жираф*. Участие взеха Марко Евтимов (IT специалист), Наталия Христова (адвокат), Станислав Алексиев (свещенослужител-пастир) и Тодор Велчев (астрофизик). Модератор на събитието беше Димитър Тодоров. Всички те заедно разгледаха зададените въпроси през призмата на техния светоглед.

Дълбоко в нас е стаено очакването, че добрите неща би трябвало да се случват на добрите хора, а лошите неща – на злите човеци. Това предположение изглежда се опровергава от реалния живот. Защо обаче не можем да се примирим с това?

Обсъждаха се и следните въпроси: Кой или какво стои зад ключовите събития в живота ни? Има ли на кого да благодарим за неочакваното щастие или за оцеляването си в тежка катастрофа? Обратно, можем ли да виним някаква висша сила за сполетялата ни беда или за смъртта на близък човек? От аудиторията се включваха активно с въпроси. Стоицизмът, както и стремежът да се живее без очаквания, предизвикаха особен интерес и породиха важни размисли за това стои ли Някой зад действителността и кой е Той?

Дълбоко в нас като аксиома е заложена реалността на причинно-следствената връзка: Ако има сграда – има строител; творението говори за Творец. Следствието от тази закономерност е, че ние сме създадени от Личност, с която бихме могли да влезем във връзка.

В хода на дискусията стана ясно, че ние често си представяме, че Бог ще ни дава само добри дарове: здраве, щастие, успех. Но ако ни се случват лоши неща, как тогава да вярваме в Него? Къде е разликата между вярата в Бога и вярата в съдбата? Когато го сполетят беди, вярващият може да извика към Бога за отговор, но когато вярата ни е насочена към „съдбата“, ние не можем да й искаме сметка. Има директна връзка между смирената духовна зрялост и това, дали се разочароваме, когато очакванията ни са излъгани. Блаженството в библейски контекст е щастие, което не зависи от обстоятелствата. Затова трябва да се стремим към растеж и промяна. Сами не можем да изпълним Божия стандарт и да променим себе си, но Бог има силата да ни промени и го прави за нас. И най-важното – надеждата ни за това е основана на Неговите обещания към нас!

Тази дискусия отново доказва нуждата от диалог между вярващи и невярващи. Очакваме с интерес следващите прояви, организирани от ХАРТА и други такива в *Кафе-книжарница Жираф*! □

Пиер Валдо и валдензите

п-р Данаил Изнатов

Всяка година на 16 (вечерта) и 17 февруари (през деня), в Северна Италия се организира празник с особена тържественост, светлини и богослужения на благодарност и радост. Поводът за това е, че на 17 февруари 1858 г. християните, които принадлежат към т.нар. „Валденско движение“ получават гаранции за граждански права и религиозна свобода.¹

„Сагата“ на валдензите започва в края на XII век. В град Лион, в днешна Южна Франция, живее богат търговец на име Петрус Валдес (1140–1217 г.). Около 1170 г. той наема двама свещеници да преведат от латински на френски език четирите Евангелия и някои други книги от Священото писание. Четенето на библейските текстове на разбираем език разтърсва Пиер Валдо (името, с което е по-известен). Особено силно впечатление му правят думите на Христос към младия богаташ: „Ако искаш да бъдеш съвършен, иди, продай имота си и дай на бедните, и ще имаш съкровище на небесата. И ела и Ме следвай“ (Мат. 19:21). Валдо решава да приложи буквално тези думи. Осигурява финансово съпругата си, поверява дъщеря си на монахини в девически пансион, продава имотите си и раздава средствата от това на бедните.

Пиер Валдо споделя новите си убеждения със свои приятели, като ги кани да изучават лично и разпространяват Божието слово. Те започват да схващат разликата между силата, която дава евангелското послание, и сковаващите предписания за живот, налагани от католическото духовенство. Стигат до убеждението, че не трябва да се отправят молитви към светиите, да се вярва на светена вода, да се плащат индулгенции. Отхвърлят доктрината за Чистилището. Приемат като тайнства само

кръщение и причастие (като все пак зачитат сакраменталния характер на изповедта и прощението на греховете). С това Валдо и неговите съмишленици заемат историческо място сред първите предреформатори в Западна Европа.

Така се появява движението на хората с дървени обувки (*les sabotiers*) или, както то е по-известно, на валдензите.

Валдензите тръгват от град на град по двама, по примера на Христовите ученици, за да проповядват евангелските истини. Те не просят финансова подкрепа, а действат като амбулантни търговци. Минават от къща на къща, за да предлагат различни стоки, като не пропускат с това да започнат разговор, свързан с Благата вест. Не се плашат да изобличават лъжливите доктрини, внедрени в Църквата. Действат най-вече на днешните територии на Южна Франция, Италия и Швейцария. Организируют богослужения на уединени места, без свещеници, на простонароден език и със спонтанен начин на поклонение на Бога. Четат и разпространяват Библията.

Католическото духовенство първоначално проявява търпение, защото ги възприема като нов орден, подобен на францисканците. Валдо спечелва дори известна подкрепа от папа Александър III. Но когато се разбира, че подкопават авторитета на епископите, срещу тях започват гонения. Валдензите са обявени за еретици през 1215 г.

Църковната полиция на Инквизицията намира особено голяма подкрепа от Доминиканския орден в борбата срещу валдензите. Започва системно издирване на местата на техните събрания (главно в планините) и те са избивани на място, заедно с жените и децата. Тези преследвания продължават и след Реформацията – до XVII век, когато Оливър Кромвел отправя от Англия заплаха за военна намеса, ако не бъдат прекратени. А през 1655 г. известният поет на Реформацията Джон Милтън на свой ред възпява героизма на валдензите в поема със заглавие

„Пиемонтското клане“.²

Част от последователите на движението се вливат в реформираните швейцарски църкви с калвинистични разбирания. Друга част от това движение след време прераства в деноминация под наименованието *Евангелска валдензка църква*. Тя има най-активно присъствие в Италия, областта Пиемонт, както и в Северна Америка. През 1975 г. се прави опит за обединение между валдензи и методисти под името *Съюз на методистки и валдензки църкви*. В Аржентина, Парагвай и Уругвай възниква *Евангелска валдензка църква – Рио де ла Плата*. Организацията *Американско валденско дружество* се стреми да запази историческата памет на движението и заявява своята мисия да разпространява Христовото благовестие, да служи на социално слабите, да работи за социална справедливост, да насърчава взаимодействието между различните християнски деноминации, с уважение към религиозното многообразие и свободата на съвестта. □

¹ По сведения от: Dan Graves, *Cause for Waldensian Rejoicing* (MSL, 2010); Сидни Хотън, *Щрихи от църковната история* (Мисия Възможност); Данаил Изнатов, *История на Църквата в епохата на Ренесанс и на Реформацията XVI–XVII век* (Нов човек, 2017) и др.

² „On the Late Massacre in Piedmont“.

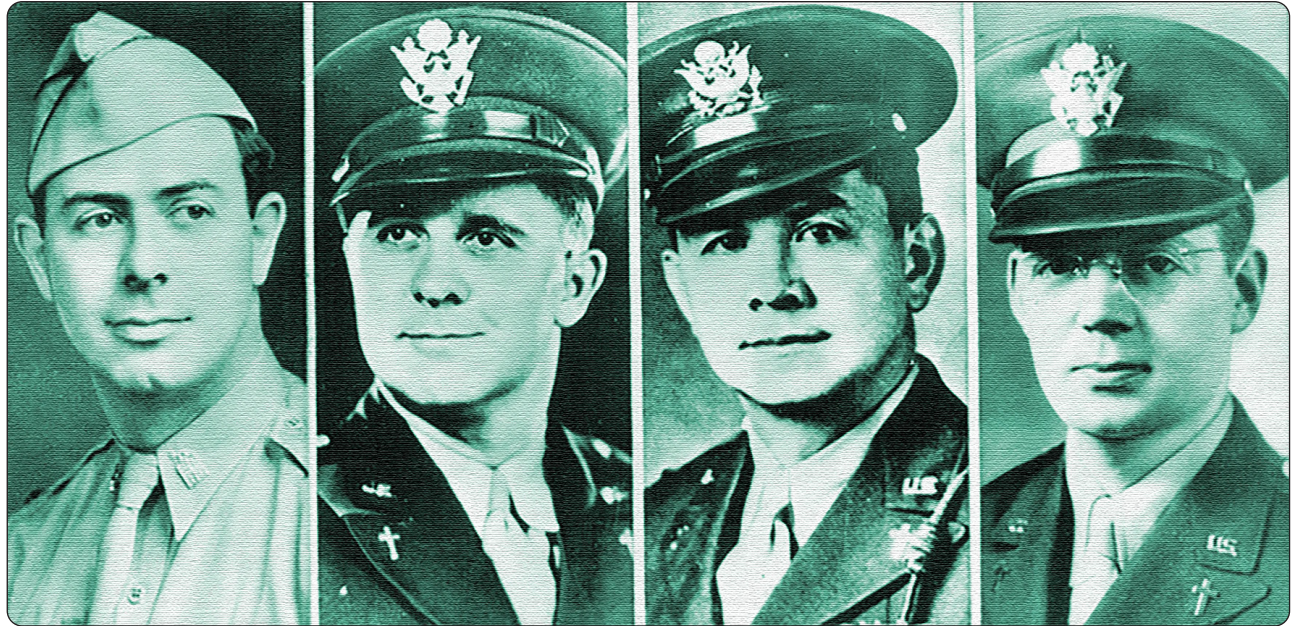
Четирима капелани задават висок образец за героизъм

Тодор Велчев

В началото на 1943 г. Втората световна война навлиза в решителния си стадий. На Източния фронт армията на Хитлер губи решаващата битка при Сталинград. А в Западното полукълбо войната се води преди всичко по море. Многобройните и добре оборудвани немски подводници кръстосват северния Атлантик и атакуват – често успешно – корабите на съюзниците.

Кап. Ханс Даниелсън от кораба *Дорчестър* е сериозно обезпокоен. Бреговата охрана го е предупредила, че една подводница дебне покрай морския маршрут до бреговете на източната канадска провинция Нюфаундленд. Спуска се ледена нощ и той се разпорежда всички войници от частите, които превозва, да си сложат спасителни жилетки – в случай, че корабът бъде торпилиран.

На борда се намират 902 души. Мнозина от тях пренебрегват заповедта. В трюма е горещо, а поясите са твърде обемисти и с тях не може да се спи. Това неподчинение ще струва живота на доста хора. А сред подчинилите се на капитанската заповед са капеланите на кораба. Лейтенант Джордж Фокс (методист), лейтенант Александър Гуд (юдеин), лейтенант Джон Уошингтън (римокатолик) и лейтенант Кларк Полинг (Холандска реформирана църква) са послужили много пъти на войните на борда, които са били обзети от носталгия или покосени от морска болест.

Четиримата капелани от *Дорчестър*: (отляво надясно) Александър Гуд, Кларк Полинг, Джон Уошингтън, Джордж Фокс | източник: *Njmonthly.com*

долу:
Корабът *Дорчестър* | източник: *Wikipedia*

Но сега са подложени на много по-сериозно изпитание. В 0 часа и 55 минути на 3 февруари 1943 г. германската подводница изстрелва торпедо по *Дорчестър*. Плаващата бомба поражда кораба със смъртоносна точност, достатъчно под ватерлинията. Мнозина загиват още при самата експлозия. Други са изхвърлени от местата си, ранени са сериозно и стенат ранени по пода. Трети се задушават в трюма от стелещите се амонячни пари. В мразовития мрак объркани мъже се опитват да си пробият път навън. Но всред врявата все пак се чуват гласовете на капеланите, които се опитват да успокоят войниците, да ги утешат с призив да бъдат смели и да им дадат указания накъде да се насочат.

Става очевидно, че *Дорчестър* няма да успее да се загържи над водата. Капитанът издава заповед всички да напуснат кораба. Мъжете се блъскат да влязат в спасителните лодки и ги претоварват. На палубата капеланите проповядват хората да имат кураж в този тежък миг. Отварят шкаф със спасителни жилетки и ги раздават на всички нуждаещи се. Запасите бързо се изчерпват.

Тогава всеки от четиримата капелани сваля собствената си жилетка, за да я даде на друг човек. „Това беше най-възхитителното нещо, което съм виждал или се надявам да видя на отсмяната страна на Небето“, спомня си Джон Лаг, един от 230-те оцелели след атаката.

Двадесет и седем минути след поражаването на *Дорчестър*, корабът потъва. Оцелелите разказват, че последното нещо, което са видели, са били четиримата капелани, хванати ръка за ръка и молещи се на Бога. Трогнати от техния героизъм, членовете на Конгреса на САЩ определят 3 февруари за „Ден на четиримата капелани“ и решават четиримата да бъдат посмъртно наградени със Специален орден за храброст. Такъв е връчен на членове на техните семейства от президента Дуайт Айзенхауер на 18 януари 1961 г.

Христос ни учи, че „никой няма по-голяма любов от тази, да даде живота си за своите приятели“ (Йоан 15:13). Вярваме, че четиримата капелани, отдали живота си, са получили по-големи почести от Христа, отколкото тези, с които може да ги удостои който и да е парламент. ▢

Това, с което ние не се съгласяваме

Зорница, 15 февруари 1933 г.

МАКЕДОНСКИЯТ СЪБОР

В Горна Джумая бе свикан извънреден събор на всички македонски съюзи. Българското обществено мнение следи внимателно, но и с известна загриженост, какво ще стане там.

Ние предполагахме, че на тоя събор ще бъдат обсъдени изгледите на македонското движение, а също и неговата тактика.

Не може македонското движение да остане равнодушно към настроението в самата България. То е длъжно да вземе под внимание и мнението на неговите приятели в чужбина. Има обаче едни искания, които не са прости съвети на милостиви доброжелатели, а са искания на днешната доба. Парабелът и бомбата трябва да

отстъпят първото място на културната дейност. Македонското дело трябва да стане просветно, културно.

Българското общество е смутено, колчем пъти го призовават да различава истинските родолюбци между ония, които хладнокръвно или зад ъгъла насочват парабела, за да унищожат свой противник. Но то би било винаги в състояние да подкрепи без колебание ония, които работят, страдат и загиват в името на едно възвишено дело. Оставаме на страна чужбина, която не може да не се отвращава от жестокостта. Но и ние, българите, макар останали назад в нашето развитие, започваме вече да чувстваме, че стоим по-високо от известна тактика, която няма

нищо общо с истинското родолюбие.

Ако е явно, че малкият и слаб български народ нищо не може да сполучи чрез насилие, още по-безспорно е, че една революционна организация, която разчита на грубата сила, ще бъде безпомощна. Последната няма да има на своя страна световните симпатии, изключая симпатиите на ония, които искат да употребят движението като машина. [...]

Светът се е изменил и ние сме длъжни да се съобразим с него. Ако имената не бяха една отживелица, ние бихме казали нашето мнение в следните думи: „Българското дело иска Екзарх, а не Караджата!“ Ако беше жив, Караджата сигурно щеше да мисли тъй. ▢

ОТ АРХИВА НА ЗОРНИЦА

Химнът *Amazing Grace* навърши четвърт хилядолетие

Владислав Райчинов

следва от 1 стр.

С настъпването на XX век песента вече е неразделна част от протестантските песнарики. Впоследствие, с въвеждането на радиото, *Amazing Grace* бързо се превръща в познат и обичан от всички, но и все по-комерсиален продукт. Разбира се, това става най-вече с гласовете на Махалия Джаксън (след 1947 г.) и Джуди Колинс (след 1970 г.).

Днес може би мнозина асоциират *Amazing Grace* с изпълнението на шотландски гайди. Характерният звук до такава степен се е наложил в общественото съзнание, че вече се възприема като многовековна традиция. В действителност обаче тази практика води началото си от 1972 г., когато шотландският кралски гвардейски оркестър прави звукозапис и тази аудио версия се задържа високо в музикалната класация на сп. Билборд в продължение на осем седмици.

Днес химнът е навлязъл дълбоко във всякакви области на живота в Западния свят: от църковни служби и оркестрови постановки до граждански тържества; от сватби и кръщенета до погребални церемонии; от музикални конкурси до посрещане на войскови части след мисия. Далеч преди края на XX век *Amazing Grace* вече се е превърнал в може би най-въздействащия и разпознаваем химн на планетата. Когато застиваме в преклонение и благоговение пред Създателя, пеем *Amazing Grace*. Когато преминаваме през трагедия или мрачна долина, пеем *Amazing Grace*. Когато сякаш сме изгубили всякаква надежда, отново инстинктивно запяваме *Amazing Grace*.

ВРЪЗКАТА С ДАВИД

Посланието на песента е с особена дълбочина и има силата да пресече из основи всяко човешко самочувствие, да проникне дълбоко до нашето най-уязвимо и вътрешно „аз“, да промени гледната ни точка за нашето положение и нашето състояние. Текстът е съчинен от Джон Нютън най-вероятно като илюстрация към негова новогодишна проповед, изнесена в самия край на 1772 г.

Темата на беседата е върху прословутата молитва на цар Давид в I Летописи 17:16-17:

„Кой съм аз, Господи Боже, и какъв е моят дом, че си ме довел до това положение? Но даже и това беше малко пред очите Ти, Боже! А Ти си говорил още за едно дълго бъдеще за дома на слугата Си и благосклонно си погледнал към мене като към човек от висока степен, Господи Боже.“

В началото на тази 17 глава Давид споделя пред пророк Натан копнежа си да построи изящен и устойчив дом за Господа: „Вижд, аз живея в кедрова къща, а ковчезът на Господния завет стои под завеси.“ В отговор Натан поощрява царя да осъществи мечтата си. Но същата вечер в среднощно видение Бог дава на пророка друго известие. Давид няма да има възможност да построи Господния храм, понеже му е отредена различна роля в плановете на Бога. Но тази привилегия ще се падне на неговия наследник (вж. 4-14 ст.).

Молитвата на Давид от 16-17 стихове (и до края на 17 глава) е в отклик именно на това

пророческо слово: „Кой съм аз... че си ме довел до това положение?“ Царят съзнава колко недостойен и недостатъчен е като личност, като родител, като управител. Със своето тежко минало на убиец и прелюбодеец той помни до мозъка на костите си, че по никакъв начин не заслужава да бъде „човек от висока степен“. Единствената причина да бъде на тази позиция е милостта и прошката

та на неговия Господ. А сега, чрез думите на пророка, Бог му обещава да разпростре Своята благодат и върху потомците на Давид. Обещание, което един ден ще се изпълни пълноценно и окончателно... в Христос.

РОБ, РОБОВЛАДЕЛЕЦ, АБОЛЮЦИОНИСТ

Вдъхновен и смирен от този разказ, английският пастор пише текста на *Amazing Grace* като илюстрация към своята проповед. Впрочем, първоначалното заглавие е съвсем различно: „Обзорът и очакването на вярата“. В новогодишното си обръщение Нютън отправя поглед *назад* към преживените трудности през изминалата година („обзор“) и *напред* към благодатното присъствие на Бога през предстоящата („очакване“).

Самият той, според неговия биограф Търнър, се е обърнал към Христос няколко десетилетия по-рано – през 1748 г., при ужасяваща средиземноморска буря. По онова време Нютън е трупал състояние от търговия с роби от Африка (след като самият той за кратко също е бил поробен от някаква западноафриканска принцеса). Макар и едва 22-годишен, той става капитан на няколко робовладелски кораба. Но при едно пътуване морската стихия едва не отнема живота му и Джон преживява лична среща с Христос. В бурята той коленичи пред Бога и произнася гореща молитва за нов и осветен живот.

Малко след това, поради заболяване, Нютън официално се отказва от търговията с хора, поема амвона на неговия църква в град Олни и дори става активен аболюционист. През последните десетилетия на XVIII и началото на XIX век английският духовник вдъхновява своя ученик във вярата Уилям Уилбърфорс да се бори в Английския парламент за премахване на робството. Успехът идва на 23 февруари 1807 г., броени месеци пред края на 82-годишния Джон Нютън, когато след десетчасов дебат парламентът приема

т.нар. Закон за отмяна на търговията с роби с огромно мнозинство (283:16 гласа). Месец по-късно короната ратифицира документа.

МЕЛОДИЯ ЗА ЧЕРНИ... КЛАВИШИ

Повече от сигурно е, че първоначалната мелодия на *Amazing Grace* не е била тази, която познаваме днес. По онова време се е използвала популярна лирическа метрика, въз основа на която различни текстове е можело да се насложат върху едни и същи мелодии. Музикалните изследователи са установили няколко възможни акомпанимента за този текст, но никой от тях не е оцелял във времето.

Настоящата мелодия се среща за пръв път едва през 1829 г. под наименованието „Нова Британия“. Тя е базирана на т.нар. *пентатонична* (или *петтонална*) гама и може да се изсвири единствено на черните клавиши на пианото. Символично или не, този факт придава на мелодията специфичен привкус, вероятно допринесъл за широкото ѝ възприемане.

Традиционно *Amazing Grace* се установява сред афроамериканските църкви като черен госпъл химн, а за масовото му популяризиране през XX век със сигурност допринасят изпълнители като Махалия Джаксън, Арета Франклин, Джеси Норман, Йоланда Адамс, Уитни Хюитс и други. Подобно развитие може да звучи парадоксално предвид факта, че текстът е дело на бял англикански свещенослужител, при това бивш търговец на обезправени чернокожи роби. Ала може би именно тук се корени и дълбокото ѝ обаяние и въздействие – когато тъкмо такъв човек опише в проникновена поезия собственото си драматично обръщение от изгубен грешник към изкупен светия („Изгубен бях, намерен съм. / Бях спял, но виждам днес“), а историята обвърже неговата изповед с популярна сред чернокожите мелодия, която нищо чудно да е звучала в утробите на робовладелческите кораби, носещи се през Атлантическия океан!

В тази връзка изпълнителят Уитни Хюитс възкликва: „Убеден съм, че Бог е замислил тази песен да бъде написана точно по такъв начин, за да може всички християни, независимо дали сме черни или бели, да помним... че сме свързани чрез удивителната благодат на Бога.“

Едва ли самият Нютън би възразил. Според собствения му дневник той съчинява стиховете след едно от обичайните си утринни размисления по Божието слово. Тази духовна практика е толкова естествен навик за него, че след поредния библейски прочит и молитвено съзерцание той редовно е хващал перото и прилежно

е описвал както своите грехове, така и Божиите милости; както своите изповеди, така и Божиите прошки; както своите покаяния, така и Божиите обещания.

На 1 януари 1773 г. в дневника на Нютън фигурират следните думи: „Вече карам 49-та година от моя живот. Може да се очаква след още някоя и друга година да бъда отведен на онова място, откъдето няма връщане... Моля се Твоята благодат да ме поддържа в очакване, докато не настъпи отреденият ми час!“ □